

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnium
Gentium, Et || Rerum Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

18 de Magistro equitum, & eius imperio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

5 carnassius, lib. 5. §. Apud Heduos, vocant Galli, *Autem en Bourgonne*, propemodum fuit similis Magistratus, sed annuus, qui regiam dignitatem annuam gerebat, *Int. Cas. lib. 7. de bello Gallico.*
 6 Ioan. Pap. in principio proemii Rapl. Arestio, exilimatur apud Francos olim fuisse dictaturam, & Dictatores tempore Pharamundi, eoique legum constituendarum causa constitutos. Ego nunquam memini me legisse id ipsum alicubi. Inuenio tamen anno Dominicæ natiuitatis 419. Pharamundum Marcomiri Ducis Francorum Orientalium filium, electum in regem communi voto procerum, post interregnum 26. annorum, in quorum decursu post mortem Marcomiri primogeniti Clogionis Francorum regis. Dagobertus & Genebaldus, tanquam Duces regnum rexerant. Eundemque lego Pharamundum tertio anno sui regni, vt restitueret leges bello sopitas, & alias constitueret, ex consilio herou, quatuor conuocasse viros prudentissimos, Salagast, Wesogast, Vindegast, Basogast, qui leges ordinarunt, Salicas dictas, vel Saligas, vt Tritemius scribit in Breuiario historię Francorum, a nomine prioris nomothetæ, qui erat Iouis pontifex. Quibus postea Clodoueus, intelligentiæ capitula adiecit. Verum isti legislatores quatuor non possunt dici Dictatores, quia non erant absolute & regię potestatis, nempe quod imperabat tunc Pharamundus: quemadmodum neque quisquam recte Dictatores diceret eos, quibus demandauit Iustinianus compositionem Pandectarum, l. 1. §. 2. & l. 2. §. sed cum omnia, de vet. iur. auucl. §. igitur, in proem. Instit. Codicis, l. 1. §. s. deoque, C. de no. Cod. fac. l. 1. de emend. Cod. Iustitiana. C. & Institutionum iuris ciuilibus, §. cunque hoc Deo propitio, in proem. Instit. Neque ideo Raymundus Capellanus Gregorii 9. Sum. Pontif. Barchinonensis, cui Gregorius mandauit manus leges pontificias congregandi, §. pen. & Deo propitio, Dictator vel Summus Pontifex fuit. Nec Aniegius Abbas Lebienfis, qui tempore Imperatorum Caroli Magni, & filii eius Ludouici, & nepotis Lotharii, eorumque iussu leges collegit Francicas, quæ etiam nunc excusæ extant.

7 Lapsi quoque mihi videntur, qui putant, vt Io. Duretus in lib. De l' harmonie & conference des Magistrats Romains & Magistrats Francois, lib. 1. fol. 40. in excus. Lugd. in Francia olim magistrat. os domus regię, dici posse Dictatores, cum integram haberet administrationem regni. Nam maiores domus regię, seu comites palatii, nunquam fuerunt suæ potestatis: nisi cum regnum uoluerunt, vsurparunt, Tritem. lib. 1. Bre. hist. Franc. Gaguis. lib. 3. sed supra illos erat rex. Vt tempore Clotarii filii Chilperici, erat maior domus Garnerius, & post eum Ansegisius: & cum Pipinius erat maior domus, erat Clodoueus Rex: post Pipinium Grunualdus filius sub eodem Rege. Sub Clotario alio Ebrauinus, quem corrupte historiographi quidam vocant Ebroinum. §. Dictator Romanus, sui arbitrii erat, neque populi neque principis alterius, neque Senatus imperium agnoscebat, pendente suo Magistratu vel Magisterio populi. Et ita de omnibus quæ libuisset statuendi & animaduertendi habebat, & in omnes potestatem, tanquam Rex, sine prouocatione, Pompon. in l. 2. §. populo deinde aucto. de orig. iur. P. Lini lib. 2. & ad tempus illi de omnibus summa concredita erat potestas, Aurelius Iurisco. in l. 1. de off. præs. eiusque edictum erat pro numine obseruatum, vt ait Linius lib. 8. decad. 1. & dissoluebat omnes Magistratus præter Tribunitiam potestatem, Plin. in Antonii vita. De hoc & Polybius in 3. sic scribit: Dictator differt a Consule, quod Consules duodecim secures præcedunt: Dictatorem quatuor & viginti. Præterea necesse est eos multa ad Senatum referre: at huius summum est & liberum imperium, sub quo mox ceteri Magistratus cessant, exceptis Tribunis. Addit in super gradus dignitatis hos discipline rei militaris, vt milites pareant Centurioni: Centurio, Tribuno: Tribuno, Legato: Legatus, Consuli: Consul, Magistro equitum: Eques, Dictatori. §. Ab hac dignitate regia detrahi visum est, antiqua leges, quod non liceret Dictatori equo uti, nisi cum in bellum proficisceretur. Cum, quod ex eo popularem quodammodo videretur referre potestatem: tum etiam, quod eum in phalange pedestri, quam præcipuam rationem sunt, perpetuo adesse debere existimarent. Donec Fabius Maximus sibi uti equo a Senatu impetrauit, vt scribit Plutarchus in

10 Fabio. Dicebatur Dictator a Consule uno, inter dum ab utroque, vt passim inuenies apud Litiuam, nunquam a populo. Et si quado a populo diceretur in reb. incipientibus, vt dictus Q. Fabius, is tanquam illegitime creatus, non Dictator, sed Prodictator appellabatur, Liu. lib. 2. Decad. 3. Forma dicendi erat, sine comitiis, ex more in noctis silentio: sic enim his verbis indicat Linius, de Fabio Consule loquens, idem lib. 9. Decad. 1. Nocte deinde silentio, ut mo-

ris est, Lucium Papyrium Dictatorem dixit. Cum diceretur Dictator, dabatur ei dignitas tantum ad tempus semestre, neque enim ultra retinere fas erat, l. 2. §. populo deinde aucto, de orig. iur. P. Feneff. lib. de Magistratu. ca. 8. Liu. 3. §. 9. & tyranni habiti sunt, qui hanc ultra retinuerunt. Narrat Appianus Alex. lib. 1. bello ciuili, verbo non voluntate Dictaturam in perpetuum Syllæ datâ, sed eum libere eam deposuisse. Plutarchus etiam in vita Syllæ scribit, Syllam se Dictatorem dixisse ad annos vsque centum ac viginti, etiq; deuictio Mario, factorem omnium attributam licentiam per Senatufconsultum. In posterum quoque datam potestatem necis, confiscationis, sortitionum, possessionis, populationis auferendi & conferendi regnum cuiuscunque libuisset. Dixit autem se ab annis 120. esse Dictatorem, eo quod per totidem annos interuilla fuerat, huius honoris vsurpatio, vsque ad suam Dictaturam, Vell. Patere. in poster. vol. histor. Deposuit tamen, tandem & priuatus mortuus est. Vnde Iulius Cæsar dicebat, Syllam necuisse literas, qui Dictaturam deposuerit, & debere homines considerari loqui secum, ac se pro legibus habere, Suet. in Iulio Cæs. c. 77. Ideoq; ille vsurpauit sibi delatam Dictaturam. Nam populus & Senatus post deuictum Pompeium, in omnem vitam eum Dictatorem elegit, & cum Dictatura tradidit perpetuum Consulatum, Præfecturam morum, prænomen Imperatoris, cognomen patris patriæ, App. Alex. lib. 2. bel. ciuili. Suet. in Iul. Cæs. c. 76.

¶ Ceterum, quia hoc præterea ipse sibi Mobaricham vsurpauerat, Dictatura sedas in perpetuum sublatas est, Luc. Florus lib. 16. Epit. Laudat in hoc Cicero M. Antonium, dum ait, Cic. 1. Phil. in M. Ant. Multa præterea eaq; præclara, ad singulare enim M. Antonii factum festinat oratio. Dictaturam, que vni iam regia scelestatis obsederat, funditus ex Repub. sustulit, de quo nec sententias diximus. Senatusconsultum quod fieri uellet, attulit: quo recitatio, auctoritatem eius summo studio secutus sumus, eiq; amplissimis verbis per Senatusconsultum gratias egimus. Recusauit & postea Octauius Cæsar eandem, quæa pertinaciter offerrebat populus, Vell. Patere. præd. volum. post.

¶ Poterat creari vel dici Dictatores, plebei quoque, vt Patricii: vt ex plebe C. Martius Rutilius dictus, qui & C. Plancium ex plebe Magistrum sibi equitum dixit. ¶ Creatus fuit porro, quando opus erat vnius tantum imperio, potissimum dum bellaminebant gerenda. Et tunc erat potestas semestris. Propter alias etiam causas creatus, quibus peractis finem accipiebat Dictatura. Sic legitimus Liu. in 7. Dictatorem creatum fuisse, clauis figendi causa: quia, sicut memoria maiorum proditum erat clauo a Dictatore fixo, pectus sedata fuerat. Quare & morborum ingruentem scuitatis, eadem clauis a Dictatore facta fixatione, ceprimi posse putabatur. Cuius & rei causa creatus L. Manlius Dictator, clauum fixit dextro lateri adis Iunonis. In quo licet mirari vel imposturam deæ monum, vel superstitionem seu stultitiam populi Romani: vt aliquando eiusdem rude ingenium. ¶ Nam vt ait Linius eod. annales antea in clauis fuerunt, & per numerum clauorum fixorum fuerunt anni numerati, quod raræ literæ eo tempore fuissent: idcirco; clauum ex lege uersta figebat Prætor maximus. Dehinc a Consulibus ad Dictatorem, quia maius ei imperium erat, clauis figendi solemne translatus est. Et intermisso deinde more, res etiam per se digna visa est, propter quam Dictator crearetur. Meminit & idem auctor. idem eo. Fetiarum constituendarum causa aliquando Dictatorem dictum P. Valerium Publicolam, postea Lelium Fartum. Fuit & alius de causis dictus, veluti legendi Senatus, ferendæ vel abrogandæ legis, Reipub. constituendæ, seditionis sedandæ, quaestionis exercendæ, signi dandi mittendæum quadrigarum, vide Bartholom. Martia. in annal. Consul. in an. 25. 2. ab urbe.

De magistro equitum, & eius imperio.

CAP. 18.

- 1 Magister equitum quia esset Roma.
- 2 Præfecti prætorio principis auctoritas. Ius gladii, p. 4.
- 3 Magistrum militum magistratus & potestas.
- 5 Cancellarius, Cestabulus, Meier vel maior domus, Cõsiliarius magnus in Gallia qui.
- 6 Magistoria dignitas diuisa.

Sicut Centores Consulibus auxiliares dati sunt, ita Magister Equitum datus Dictatori, Liu. in 8. Plin. in Fabio Eutrop. in 1. Dion. Halic. in 5. Magister equitum secundum Polybium lib. 3. est Magistratus qui erat officio Dictatori subiectus, tenebatque in exercitu

exercitū eius locum, si quando illum abesse necessitas Reipubl. cogeret, quemadmodum contingebatur Regibus Romanis prioribus, Tribuni ceterum: & Imperatoribus, Præfectus prætorio eorum, l. 2. §. populo deinde aucto, de origin. iur. l. 1. de offi. præf. prætor. P.

¶ Succellit namque in locum Magistrum militum officium Præfecti prætorio sub Imperatoribus, qui associati principali curæ militiæ gratia secum admodum post principes gerebant potestatem, etiam de eis plenior licentia ad disciplinæ publicæ emendationem, in d. l. 1. de offi. præf. Fene. de Magistr. c. 9. Vnus erat Magister militum, isque creatus seu dictus a Dictatore: vnus Præfectus prætorio, creatus a Principe: potestas vtriusque maxima. Fuerunt tamen alii Præfecti prætoriorum aliarum prouinciarum, quorum non fuit tanta dignitas, de quibus suo loco paulo inferius, Deo fauente, & de Prætoribus, §. Magistratum ¶ habebat legitimum Magister militum, d. l. 2. §. populo deinde aucto, & eius summum in omnes milites & ad cæsos, *Lin. in 2. Feneff. d. c. 9.* Et Varro, *Magister equitum*, inquit, quod summa potestas huius in equites & ad cæsos: ut est summa populi Dictator, a quo is quoque magister populi appellatus. ¶ Sic ¶ Præfecto prætorio qui ei succellit, ut Magistro equitum ius gladii dabatur: retento tamen in eum in maiori imperio per Principem. Quod admonet Dio in Traiano, dum ait Traianum, Præfectum prætorii cingulo donasse eius dignitatis insigni, eique dixisse, accipe hunc enses: *Et si quidem restet aig. e. Repub. imperauro, pro mo. sin fecis, in me utere.* Cuius facti meminit Plinius, in Panegyrico Traiani, referens eius verba. *Ego quidem in me, si omnium utilitas ita posuerit, Præfecti manum armaui.* ¶ Estimant aliqui Cancellarium Galliæ olim habuisse eandem potestatem in Fræcia, quam haberet Magister militum, & præfectus prætorio, ut *Budavus, in l. 1. de offi. præf. prætor. P.* Ego tamen arbitror, nunquam siuiles fuisse potestates: quia & quo tempore habuit Fræcia Cancellarios iustitiæ præfectos, habuit & alios qui armorum curam sibi erant, & puro potius Magistro militum, & Præfecto prætorio, similem fuisse quem dicimus Conestabulum, vel Comitum stabuli, qui præcis Francis fuit comes palatii, Melereve seu Maior domus dictus, vtriusque docuimus, in prima parte Synagmat. d. x. m. lib. 6. *Synt. c. 8. nu. 8.* ¶ Quo ¶ loci, & declinante imperio, magistratū militum dignitatem, ab Imperatoribus diuisam, in equitum pedumve præfecturas seu magistratūs præsentiales ostendimus, ex libro notitiæ Imperii Romani. Sic refert Triteuius lib. 1. Breuiarii Historiæ Franciæ, tempore Clotarii primi eius nominis regis Cancellarium eius fuisse Bauduinum, & qui non adhuc Cancellarius, sed Consiliarius magnus diceretur: & Momandum Alte folium, tempore Merouei & Childerici filii. Tamen tempore Clotarii erat equorū regalium præfectus Lanthe secundum Aymonium.

De Decemviris, & Triumviris summi imperii. Cap. 19.

- 1 Decemvirorum Romanorum introductio. §. nu. 6.
- 2 Decemviratus regum post mortem Romuli quis.
- 3 Decemviri agro diuisando.
- 4 Decemvirorum differentia.
- 5 Decemviri a Lyfandro constituti.
- 6 Decemviri legum causa quomodo electi, & eorum nomina: eorum superbia & expulsio. 8.
- 7 Triumviratus primus Pompeii, Syllæ & Marii: alius Octauii, Antonii, & Lepidi. num. 10.
- 8 Triumviri Senatus legendi causa, & aliorum negotiorum: ut Reipubl. constituta moneta, & aliarum rerum.

Dispositum populo iterum Dictaturæ & Consulatus administratio, & recidit Reipubl. in Aristocratiam. Et cum omnes Magistratus se abdicaissent magistratus imperii & legum faciendarum summa potestas in Decemvitos translata est, qui quandiu opus esset & donec opus commissum explerent, prorogare sibi possent imperium, anno 301 vel secundam alios 302. post urbem conditam, *Lin. in 3. Dionys. in 2. §. 10. l. 2. §. ex cæsis.* & §. cum placuisset, leges quod, de origin. iur. Feneff. historiæ nominat, De emiuro narrat, in lib. 14. de Magistr. Euiro lib. 1. c. 11. Eiuslib. de temp. Soli. c. 1. Ita Decemviratus ille, erat decem virorum absolutam & plenum imperium, sed ad tempus. Fuerunt autem & alii Magistratus Decemvirates, sed non eiusdem potestatis, cuius isti erant qui per triennium imperarunt. Et cum occupare perpetuo regnum voluissent, factore Appii Claudi adueniente indigno, erga L. Virgini virginem & filiam, magistratu pulsi sunt, *Linus ubi supra, &*

Dion. Halic. in 1. Valer. Max. lib. 5. c. 1. ¶ Fuit ¶ alius Decemviratus antiquior, cum regio imperio creatus post mortem Romuli, & paulo post extinctus. Martuo enim Romulo decenti patres conscripti, ex quibus Romulus Senatū constituerat, distribuiti fuere in decurias, ex quibus Decemviris forte committebant vrbis imperium: qui non simul, sed vnus post alium quinque diebus lictores habebant, ceteraque insignia regia, quæ ceu per manus tradebantur a primo deinceps vique ad vltimum: & tunc quinque duanus ille magistratus migrabat ad sequentem decuriam, & inde rursum ad aliam. Quod tamē Decemvirale breui imperium durauit & abrogatum est a populo offenso crebris mutationibus potestatum: quod & dispar ingenium, nec voluntas esset eadem in omnibus, vt scribit Dion. Halic. in 2.

¶ Fuerunt ¶ & aliquando alii Decemviri creati a M. Iulio prætorē vrbis, pro metiendo diuidendoque agro Apulo Samnitico: quod is publicus Romani esset, *Lin. lib. 1. Decad. 4.* ¶ Sed ¶ neque isti, neque Decemviri quoque sacrorum causa, Dum vitiorum loco, quinque ex patribus, quinque ex plebe creati, de quibus apud *Lin. lib. 6. Dec. 1. & lib. 2. Dec. 3.* ¶ Sape alibi, ad euitandam populi suspitionem, habuerunt imperium merum summū aut liberum, quale habuerunt Decemviri legum faciendarum ratione facti. ¶ Ad ¶ quos tamen magis accedebant Decemviri, quos Lyfander elegerat in singulis ciuitatibus Spartiarum, qui tamen esse illi amicitia vel obsequio, vel hospitio ce nuntiati sumi, vel qui quod ei placuisset se facturos spondissent, vt omnia pro nuro suo regeret, & crudeliter gereret, *Emyl. Probia Lyfan. Diod. Sic. l. 14. in princ. Xen. in 3. rer. Græc.* ¶ Potestas ¶ absoluta Decemviralis quæ prope per triennium durauit, originem habuit a legibus faciendis. Cum enim placuisset leges extraneas acciri, quæ sine inuidia plebis & patritiorum latæ essent, missi legati Athenas, vt ait *Linus & Fenestella, Sp. Posthumius Albus, A. Manlius, & P. Sulpitius Camerinus*, qui retulerūt Romanis tertio post legationem anno transcriptas ex Græcorum constitutionibus leges, l. 2. §. ex actis, & §. cum placuisset, de origin. iur. §. non inelegerant. de iur. e. nar. gen. & in c. Moyses, 7. dist. quas decem principes & tribuente populo conscripserunt, consulari potestate creati, qui suo arbitrio leges corrigerent & promulgarent, interprete Hermodoro Ephelio, cui ideo statua in comitio publice dicata est, *Jul. Flor. lib. 1. Epit. c. 24.* ¶ Porro, ¶ secundum morem priscum ferendum legum, Decemviri pro censendis legibus, decem comitiis centuriatis a populo cum plena potestate, & sub lata prouocatione & intercessione, electi sunt, *Plin. lib. 34. c. 5.* Appius Claudius, T. Genucius, P. Sextius, L. Veturius, C. Iulius, A. Manlius, P. Sulpitius, P. Curuius, T. Romulus, Sp. Posthumius, Fenest. ubi supra. Decimo die ius singuli populo reddebant, eo die penes præfectum iuris duodecim fascēs erant, collegis nouem singuli accensū apparebant. Hæ legem decem tabulis publicarunt: & cum adhuc dæ deesse tabulæ viderentur, cum Appio Claudio alii decem viri creati sunt, Appius Claudius, M. Cornelius Maluginensis, M. Sergius, L. Mituitius, Q. Fabius Vibulanus, Q. Petilius, T. Antonius Merenda, Cælo Duillius, Sp. Oppius Coruicernæ, M. Rabuleius, qui præter morem priorem tyrannice ceperunt regere & apparere singulis cum duodecim fascibus, & ita 12. o. lictores forum implebant, vt esset species decem regum idem c. 14. de Magistr. ex *Lin. in 3.* qui omnia pro nutu gerebant. ¶ Quomodo ¶ seditione orta, cum neque sequente anno vellent se abdicare magistratum, sessione facta, tandem abolita est ista potestas, & rediit ad consules. ¶ Sed ¶ inde fluctuante Republica ortum est imperiū Triumviratum, Cn. Pompeio, Magni Pompeii patre, Cornelio Syllæ & Caio Mario imperantibus, & sibi summum ius, & merum imperium, gladiique potestatem vsurpantibus, oppresso populo ceterisque eius magistratibus, *Linus in 3. Decad. 1.* Hinc bellum ciuile, quod processit ab ambitione & bonorum nimia cupiditate Marii, de hoc Triumviratu, vide *Vell. Pater. in prior. histor. lib. Plutar. b. in Mar. & Syllan. Forum lib. 77. abbreviata. Linus. D. August. lib. 3. de ciu. Deo. c. 27. 28. Entrep. lib. 5. Orat. lib. 5. c. 19. Plin. lib. de vrbis illustribus. c. 67. 68. 69. 75. & Soli. c. 40. Luc. in 2.*

¶ Fuit ¶ & paulo post alius Triumviratus summus & in quo non minori iactura & calamitate ciuium certatum est, quam in primo. Post mortem namque Iulii Cæsaris partiti sunt imperium Antonius, Lepidus, & Octavianus, quo factō postea Octavianus dignitate Lepidum spoliavit, dehinc Antonium circa Actium bello vicit, *Appian. lib. 1. bellor. ciu. Plutar. b. in M. Anton. Cicero. & Brut. abbrev. Linus. l. 14. & 110. Cor. Tac. in 3.* ¶ Triumviratum ¶ Reip. constituendē per 10. annos administrasse Augustum, Suet. in